

KONSULENTENS DAGBOG

Susanne Kabell

Astrid Mikél Jensen

Sygdom hos høner forårsaget af bakterier

Af dyrlæger Astrid Mikél Jensen og Susanne Kabell, Videncentret for Landbrug, Fjerkræklinikken

Som dansk ægproducent er man langt foran anden animalsk produktion, når det handler om at begrænse forbruget af antibiotika. Til gengæld er produktionen afhængig af vacciner og af korrekt diagnosticering af hver enkelt ejendoms særlige udfordringer.

Ud over det vedtagne ”standardvaccinationsprogram” for opdræt og eventuelt IB re-vaccinationer må man som konsumægproducent være opmærksom på mulige bakterielle infektioner, som kun kan håndteres ved målrettet vaccination af holdet ved indsætning.

Typiske bakterieinfektioner

Alle høner, der ikke holdes i bure, risikerer sygdomsudbrud forårsaget af *E. coli*, rødsygebakterier og/eller pasteurellabakterier.

E. coli er tarmbakterier, der findes overalt i hønernes miljø. Nye, igangværende undersøgelser af *E. coli* fra danske udbrud tyder på, at det i visse tilfælde er én klon af *E. coli*, der forårsager sygdom, mens det i andre tilfælde er en blanding af forskellige typer. Hvis det er én klon, kan man teoretisk set

forvente, at denne klon er særligt sygdomsfremkaldende. Hvis der derimod findes flere kloner, kan det tages som udtryk for, at der er forhold hos hønerne, der giver bakterierne mulighed for at trænge gennem de barrierer, der ellers holder hønen adskilt fra bakterien. Årsagen kan være kannibalisme, mange blodmider eller orm, virusinfektion eller andre stressfaktorer.

Rødsygebakterien *Erysipelothrix rhusiopathiae* er en jordbakterie. Bakterien kan nå hønens blodbaner via defekter i hud eller slimhinder. Bakterien kan forårsage sygdom hos flere dyrearter, bedst kendt hos svin, kalkuner og høns, men mennesker kan også risikere især alvorlig lokal infektion, hvis man f. eks. stikker sig på en knogle fra en høne, som er død af sygdommen. Ved symptomer skal man søge læge omgående.

Pasteurellabakterier kan findes i den normale mundhuleflora hos bl.a. hunde og katte. Pasteurellabakterier af samme serotyper (1A og 3A) som de, der fremkalder sygdom hos fjerkræ er fundet i mundhulen hos rotter, hvilket tyder på, at rotter kan være en væsentlig kilde til smitte. Værdien af gnaverbekæmpelse kan således ikke overvurderes.

Udbrud af sygdom forårsaget af én eller flere af disse tre bakterier ses oftest tidligt i produktionsperioden, hvor hønerne for nyligt har skiftet miljø og nu skal præstere en stigende ægydelse. Immunforsvaret er under pres, og hele miljøet er afgørende for udviklingen. Der ses pludselige dødsfald blandt høner med god kropsvægt. Dødeligheden kan blive høj, afhængigt af smittepres og hønernes konstitution, men aftager oftest i løbet af et par uger.

Ved obduktion af høner, der er døde af bakteriel infektion, er det typiske billede forstørret lever og

Pasteurella multocida i æglæggende høne.

milt, og der kan ses små blødninger i fedtet omkring organerne. Generelt kan man ikke skelne de tre infektioner fra hinanden på det patologiske billede alene. Ved dyrkning af materiale fra lever eller milt fremkommer i løbet af 16-24 timer bakteriekolonier, som så kan identificeres.

Ved øget dødelighed i flokken er det vigtigt at få konstateret, om én eller flere af disse infektioner er til stede, af hensyn til evt. vaccination af efterfølgende flok. Efter vaccination ved indsætning er hønerne beskyttet til de er ca. 50-55 uger gamle. Herefter kan man igen risikere udbrud, oftest dog af mere begrænset omfang. Hvis vaccinationen skal holde hele hønens liv, er det nødvendigt at vaccinere to gange i opdrætsperioden med en måneds mellemrum.

Vigtigt at kontakte dyrlæger i god tid inden vaccination

Af særlige grunde anvender vi for tiden autovacciner mod *E. coli*. Dvs. at vaccinen fremstilles på basis af *E. coli* bakterier fra tidligere flok, og vaccinen skal bestilles 10 uger før, den skal anvendes. Der skal foreligge et *E. coli* isolat fra flokken.

Pasteurellavaccine kan for tiden ikke skaffes, der arbejdes på sagen; men situationen er kritisk.

Husk derfor at kontakte Fjerkræklinikkens dyrlæger på fjerkraeklinikken@vfl.dk eller tlf. 87 40 54 82 i god tid før du skal bruge vaccine mod bakterielle infektioner.